

KESKI-POHJANMAAN ALUEELLISEN HYVINVOINTITUOTANTOON KEHITTÄMISSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Prosessin kuvaus

Keski-Pohjanmaalla käynnistettiin alueellisen hyvinvointitietotuotannon kehittäjäryhmän toiminta kevättalvella 2012. Prosessin käynnistämiseksi SONet BOTNIA ja Keski-Pohjanmaan liitto toteutivat yhteistyössä Keski-Pohjanmaalla alueellisen hyvinvointitietotuotannon kartoituksen. Kysely toteutettiin sähköpostikyselynä ja se kohdennettiin maakunnan keskeisille sote-alan julkisille organisaatioille (sote-alan opetusta järjestävät korkeakoulut ja oppilaitokset, maakuntaliitto, kunnat / kuntayhtymät, hyvinvointihankkeet jne). Vastausten perusteella pystyttiin arvioimaan maakunnan hyvinvointitietotuotannon tilannetta ja nostamaan esiin kehittämistarpeita.

Alueelliseen kehittäjäryhmään kutsuttiin edustajat maakunnan keskeisistä sote-alan julkisista organisaatioista. Työskentelyyn ovat osallistuneet

Jyta peruspalvelukuntayhtymä / Eija Kellokoski-Kari
Keski-Pohjanmaan liitto / Anne Sormunen
Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri / Hannu Pajunpää
Centria ammattikorkeakoulu / Merja Joutsen-Onnela
NUPPU-hanke (tutkimus- ja opetusklintika-toiminta) / Liisa Ahonen
SONet BOTNIA / Arto Rautajoki,

SONet BOTNIA/ Tuija Tuorila, pj., sihteeri
Kokkolan yliopistokeskus Chydenius / Aila-Leena Matthies /Anu-Riina Svenlin
Kokkolan kaupunki / Jussi Salminen
Pietarsaaren kaupunki / Peter Granholm
Pietarsaaren kaupunki / Hannele Grankvist
SOSTE ry / Tuula Peltoniemi
Yhteisöklubi Silta/ Sirpa Nevasaari
Hyvinvoinnin edistämisen johtaminen ja seuranta –hanke/ Tuula Löf,

Työskentely on edennyt alun aihepiiriin tutustumisen jälkeen innostuneesti ja alueellisen suunnitelman työstäminen on koettu merkitykselliseksi. Työryhmä on kokoontunut yhdeksän kertaa. Hyvinvointitietotuotantoa lähestyttiin sosiaali- ja terveydenhuollon keskeisimmiksi haasteiksi priorisoiduista teema-alueista käsin. Niitä valikoitui viisi:

1. Ennaltaehkäisevän toiminnan lisääminen ja vahvistaminen
2. Syrjäytymisen ehkäiseminen
3. Osallisuuden vahvistaminen
4. Vaikuttavuuden vahvistaminen
5. Pysyvän, alueellisen kehittämisrakenteenmuodostaminen.

Kutakin teemaa-aluetta tarkasteltiin siitä näkökulmasta, mitä, millaista ja miten tietoa em. teeman keskeisten tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan.

Yhtymäkohdat Keski-Pohjanmaan keskeisiin strategioihin, kehitykseen ja erva-alue yhteistyöhön

Keski-Pohjanmaan alueellista hyvinvointitietotuotannon kehittämissuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon maakunnan keskeiset hyvinvointityötä ohjaavat strategiat ja ohjelmat. Kehittämissuunnitelmassa on painotettu erityisesti Keski-Pohjanmaan hyvinvointistrategia 2015:n ja sen poh-

jalta laaditun toteuttamissuunnitelman painopisteitä ja keskeisiä teemoja: ennaltaehkäisy; hyvinvoinnin laaja-alaisuus; lapset, nuoret ja lapsiperheet; osallisuus ja yhteisöllisyys sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamiseen liittyvän alueellisen kehittämisrakenteen muodostamista.

Työskentelyssä on huomioitu myös kunnissa käynnistynyt hyvinvointijohtamisen poikkitoiminnallinen prosessi. Useimmissa maakunnan kunnissa laaditaan parhaillaan hyvinvointikertomuksia, jotka pohjautuvat alueen väestön hyvinvointia kuvaavaan indikaattoritietoon. Organisaatioissa tuotetaan paljon tietoa toiminnasta, palveluista ja kuntalaisten hyvinvoinnista, mutta tietoa ei systemaattisesti analysoida. Päätöksenteon tueksi tarvitaan todennettua tietoa.

Prosessin aikana Keski-Pohjanmaalla on SONet BOTNIA:n koordinoimana valmisteltu virkamies-työnä alueellista tutkimuksen ja kehittämisen rakennetta. Työn tuloksena muodostuneen kuvauksen mukaisesti tavoitteena on yhteisesti muodostetusta sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimuksen ja kehittämisen rakenteesta tukea keskipohjalaisten hyvinvoinnin kehittymistä, johtaa muutoksia, palvelujen kehittämistä ja päätöksentekoa nykyistä vahvemmin todennetun tiedon avulla vahvassa ja integroidussa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyössä asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja vaikuttavasti. Keski-Pohjanmaan alueellinen tutkimuksen ja kehittämisen rakenne toimisi yhteistyössä myös Pohjois-Suomen erva-alueelle muodostettavan alueellisen tiedontuotannon rakenteen kanssa.

Keskeiset priorisoinnit

Työskentelyn aikana työryhmä on painottanut keskusteluissaan ja suunnitelmassa erityisesti seuraavia asioita:

- Tiedontuotannon kehittäminen edellyttää osin myös toimintakulttuurin muutosta. Jotta tässä onnistuttaisiin on tiedontuotannon merkitystä nostettava aktiivisesti ja tavoitteellisesti esiin työyhteisöissä, oppilaitoksissa ja kehittämisessä. Tiedonhallinnan kehittäminen muodostaa prosessin. Jo tuotettavaa tietoa on mahdollista hyödyntää nykyistä monipuolisemmin.
- Tarvitaan nykyistä paljon enemmän tietoa järjestöjen tekemästä työstä ja sen vaikuttavuudesta. Työryhmässä on esitetty ajatus järjestöbarometrin toteuttamisesta.
- Keski-Pohjanmaalla yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistämistä pidetään tärkeänä. Kuntalaisten ja asiakkaiden osallisuuden kokemuksista tarvitaan tietoa. Kokemustiedon rakennetta on kuitenkin tarpeen hahmotella. Tarvitaan asenne- ja toimintakulttuurin muutosta sekä työntekijöille ja opiskelijoille, sekä koulutusta osallistavista työmenetelmistä!
- Opinnäytetöiden kytkeminen suunnitelmallisesti osaksi palvelujen ja hyvinvointitietotuotannon kehittämistä
- Esimerkiksi paikkatiedon ja ennakointitiedon osuus Keski-Pohjanmaan suunnitelmassa suhteellisen vähäinen, mutta johtune siitä, että ei ole riittävästi tietoa mahdollisuuksista hyödyntää eri tiedonlajeja.
- Hyvinvointitiedon tuottaminen edellyttää poikkitoiminnallista yhteistyötä. Esimerkiksi sivistystoimen (opetus-, kulttuuri-, nuoriso) osuus siinä on oleellisen tärkeä. Tämän suunnitelman laatimiseen osallistuivat kuitenkin sosiaali- ja terveydenhuollon alan keskeiset toimijat. Keski-Pohjanmaan hyvinvointistrategia 2015:n tavoitteissa on linjattu mm. hyvinvoinnin ja kasvatuk-

sen opetussuunnitelman laatiminen perusopetukseen. Laaja-alaisempi yhteistyö edellyttäisi monialaisempaa osallistujakuntaa.

Keski-Pohjanmaan alueellisen hyvinvointitietotuotannon kehittäjäryhmän puolesta

Tuija Tuorila

vs. kehittämissuunnittelija

SONet BOTNIA